

> Retouradres Postbus 1600 3800 BP Amersfoort

College van B&W van Gemeente Rotterdam
T.a.v.
BWT | Bureau Monumenten en Cultuurhistorie
Postbus 6575
3002AN Rotterdam

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

Contactpersoon

Datum 02 juni 2021
Betreft Wabo advies omgevingsvergunning rijksmonument

Onze referentie
1135571

Olonummer
5620053

Bijlagen
0

Gegevens beschermd(e) monument(en)

Naam	Waalse Kerk
Adres	Schiedamse Vest 190
Postcode/plaats	3011BH Rotterdam
Gemeente/provincie	Rotterdam; Zuid-Holland;
Monumentnummer	513769

Geacht college,

Op 7 april 2021 vroeg u mij u te adviseren over de voorgenomen wijziging(en) van bovengenoemd monument op grond van artikel 2.26, derde lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) in samenhang met artikel 6.4, eerste lid onder a, van het Besluit omgevingsrecht (Bor). U heeft mij daartoe de aanvraag om een omgevingsvergunning toegezonden.

Advies

Ik adviseer u de gevraagde omgevingsvergunning niet te verlenen. Hieronder licht ik toe hoe ik tot dit advies ben gekomen. Bij de beoordeling heb ik de stukken betrokken zoals deze zijn ingediend bij de aanvraag. Vervolgens benoem ik de benodigde aanpassingen in het plan en het proces die tot een positief advies kunnen leiden

Het plan

De Waalse kerk heeft een bijzonder en zeer gaaf bewaard gebleven interieur waarvan alle verlichtingselementen, de psalmborden, kachels en haardplaten in zowel de kerk als de consistorie en predikantenkamer ontworpen zijn door W.H. Gispen. De kerkzaal heeft een vaste inrichting van 22 oorspronkelijke houten kerkbanken met een houten schot en 24 oorspronkelijke losse stoelen op een verhoogde houten vloer. Door de eigenaar van de kerk is gesteld dat om de kerk goed te kunnen verhuren de bestaande kerkbanken en de verhoogde vloer een belemmering vormen voor een bredere exploitatie van de kerkruimte.

De volgende werkzaamheden worden voorgesteld.

- Verwijderen van 16 kerkbanken. Deze worden gedemonteerd en verkocht;
- Verplaatsbaar maken van 6 kerkbanken, 2 voorschotten en 24 losse stoelen;
- Verlagen van de verhoogde houten vloer naar overig vloerpeil;
- Toevoegen 112 losse stapelbare stoelen.

Motivering

Architectuur en kunstnijverheid gaan in dit kerkinterieur hand in hand. Het kerkinterieur is ontworpen met een voorliefde voor bouwtradities en kent een hoge kwaliteit van uitvoering. Het voorgestelde plan grijpt met name in op het middenschip van de kerk, waar nu 178 zitplaatsen zijn verdeeld over twee rijen banken met een middenpad. De fraai getimmerde banken hebben opklapbare, gestoffeerde zittingen. In de zijwangen geven uitgesneden letters de alfabetische volgorde aan. Helemaal vooraan zijn losse banken geplaatst die kunnen worden verplaatst als er meer ruimte nodig is.

Het interieur van deze kerk vertegenwoordigt een hoge monumentale waarde. Om die reden is het opgenomen in het boek *Kerkinterieurs in Nederland*, dat is gemaakt door Museum Catharijneconvent en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Het geheel van gebouw en inventaris is een ongekend gaaf document uit zijn tijd en wordt beschouwd als gesamtwerk.

Op een eerder ingediend plan heeft de RCE in 2020 een preadvies uitgebracht. Daarin is gesteld dat het verwijderen van het grootste deel van het bankenplan (18 van de 24 banken) een forse aantasting betekent van de monumentale waarden van dit bijzondere interieur. Vanwege de hoge monumentale waarde is geadviseerd om een maximale inspanning te doen om dit zeldzame en gave interieur te behouden. Met het behouden van 6 banken en alle losse authentieke stoelen blijft slechts een beperkt deel van dit interieur behouden. Tevens is geadviseerd om, indien de gemeente, alle belangen afwegende, wil meegaan in het voorstel om banken te verwijderen, tenminste een voldragen interieurplan op te vragen, waarmee zoveel mogelijk recht wordt gedaan aan de kwaliteiten van het interieur. Een zoektocht naar meer flexibiliteit en eventuele introductie van ander meubilair moet zeer zorgvuldig gebeuren. Daarbij zou moeten worden uitgegaan van de kwaliteiten zoals beschreven in het boek *Kerkinterieurs in Nederland*: **"Het geheel vormt een hechte eenheid. De materialen passen goed bij elkaar, alle tinten zijn warm en natuurlijk, de ambachtelijke inventaris is zorgvuldig op de architectuur afgestemd en het licht bindt alles samen".** Het gebruiken van moderne stoelen kan, afhankelijk van gekozen model, materiaal en kleur, een dissonant zijn in het harmonieuze, gave kerkinterieur. Gestreefd moet worden naar passende materialen, tinten en dezelfde ambachtelijkheid. Geadviseerd is om met betrekking tot de banken te onderzoeken of het mogelijk is om de ruimtelijke beleving van het interieur, waar de aanwezige banken en substantieel onderdeel van vormen, zoveel mogelijk te behouden én aan de wens van de opdrachtgever te voldoen om een vlakke vloer te hebben. Tijdens het bezoek aan de kerk is ook gewezen op de ruimtelijke beleving die de banken geven vanwege de indeling in duidelijke rechthoekige blokken, passend bij de **'basilicale' opzet**.

In de voorliggende aanvraag wordt helaas niet ingegaan op de suggesties die door de RCE zijn gedaan in het preadvies.

Wel wordt in het plan een lijstje eisen meegegeven voor de nieuwe stoelen. Als belangrijkste eis is gesteld dat de stoelen recht moeten doen aan en aanvullend zijn aan het bestaande monumentale interieur. Helaas wordt niet toegelicht hoe invulling wordt gegeven aan deze eis. Te denken zou zijn aan de kleur, het materiaal en het model van de stoel in relatie tot overige interieuronderdelen. Er zijn twee voorbeelden van mogelijke stoelen meegestuurd. Deze verschillen van elkaar, het zijn stoelen met en zonder stoffering. Niet toegelicht is waarom deze passend zouden zijn of welke stoel de voorkeur heeft van de initiatiefnemer.

De gewenste multifunctionele inzetbaarheid vraagt om een grotere vrije indeelbaarheid van de plattegrond. Indien u dit gebruikersbelang zwaar wilt laten wegen, is het vanuit oogpunt van monumentenzorg van belang dat het verwijderen van kerkbanken onderdeel uitmaakt van een voldragen interieurplan, waarbij ontwerp en de opslag van de nieuw toe te passen stapelbare stoelen worden meegenomen. Aan dit laatste komt het plan dat is aangevraagd nog onvoldoende tegemoet.

Uitgangspunten

Voor meer informatie over aanpassing, restauratie en verduurzaming van rijksmonumenten kunt u onder andere terecht bij **'Uitgangspunten en overwegingen advisering gebouwde en groene rijksmonumenten'** op www.cultureelerfgoed.nl en op www.stichtingerm.nl

Afschrift en tekeningen

Graag wijs ik u erop dat u op grond van het Bor verplicht bent een afschrift van het ontwerpbesluit en van de beschikking, beide met bijbehorende stukken, op te sturen naar de minister van OCW, via het Omgevingsloket online of omgevingsvergunning@cultureelerfgoed.nl.

Vragen

Mocht u nog vragen hebben over de inhoud van dit advies, dan kunt u contact opnemen met de contactpersoon die in het briefhoofd vermeld staat.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed,

adviseur architectuurhistorie